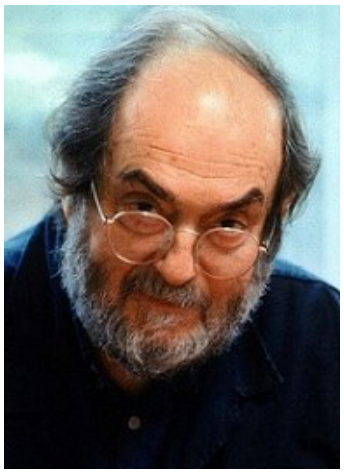
Kubrick Stanley (1928-1999) :)

Americký režisér, scenárista, kameraman, príležitostný herec. Perfekcionista vždy vyžadujúci maximum od každého vo svojom okolí, čudácky vizionár absolútne posadnutý filmom. Hoci svojimi dielami pravidelne prepisoval dejiny kinematografie, získal iba jediného Oscara, aj to „len" v kategórii špeciálne efekty. Dej jeho oscarového sci-fi filmu bol zasadený do roku 2001, ktorého sa však sám režisér napokon nedožil. Zomrel 7. marca 1999 v spánku (na infarkt).

Hoci sa Stanley Kubrick dožil sedemdesiatky a prvý film dokončil už ako dvadsaťdvaročný, jeho filmárska bilancia sa zastavila na čísle šestnásť. Námety si vyberal veľmi starostlivo a venoval nekonečné hodiny príprave, natáčaniu a práci v strižni, skôr než sa definitívne rozhodol uviesť hotové filmy na plátno.

Hoci malý Newyorčan podľa známok nepatril medzi najlepších, učitelia ho nepovažovali za hlupáka. Otec ho naučil hrať šach a na trináste narodeniny mu daroval fotoaparát. Obom veciam Kubrick beznádejne prepadol na celý život.

S filmom začal najskôr z opačnej strany plátna – stal sa vášnivým divákom. Keď usúdil, že už toho videl dosť, vrazil v roku 1950 všetky svoje úspory do natáčania debutu, ktorým bol dokumentárny film o boxerovi pripravujúcom sa na zápas. Po ďalších dvoch dokumentoch sa už nedočkavo vrhol na prvý celovečerný film *Strach a túžba*.

Talentom si získal priazeň Kirka Douglasa, ktorý sa objavil v hlavnej úlohe jeho filmu *Cesty slávy* (1957). Ten presadil, aby mladý režisér dostal šancu sfilmovať *Spartaka* (1960). Vtedy sa však zároveň prvýkrát objavili sťažnosti na Kubrickov maximalistický prístup k hercom i štábu a posadnutosťou filmom prispel k zániku svojho už druhého manželstva. Po tom, čo na peniazoch stroskotal jeho projekt s Marlonom Brandom, presťahoval sa znechutený do Anglicka.

Nič lepšie sa Kubrickovi nemohlo stať. Mimo hollywoodskych klišé začal točiť svoje skvosty. Po adaptácii kontroverznej knihy Vladimira Nabokova *Lolita* (1962) prišiel komerčný úspech filmu *Dr. Divnoláska* alebo *Ako som sa naučil nerobiť si starosti a mať rád bombu*. Priekopnícke dielo, s excelujúcim Peterom Sellersom, ako jedno z prvých ukázalo aktuálnu tému nukleárneho konfliktu z humornej stránky a oslovilo aj odbornú kritiku. Finančne zabezpečený Kubrick sa mohol v pokoji venovať niekoľkým projektom, z ktorých však dokončil len jeden. Dostal názov *2001: Vesmírna odysea*.

Spolupráca s autorom sci-fi literatúry Arthurom C. Clarkom z neho spravila tvorcu so statusom kultový. Kým na nás sa chystali ruské tanky a Západ patril hipisákom, Kubrick prišiel s nadčasovým, vyše dvojhodinovým filmom, ktorý v kinematografii naštartoval „vesmírnu" éru. Hoci dnes už jeho trikové sekvencie vzbudzujú skôr úsmev ako údiv, stále ho mnohí považujú za neprekonaný (a neprekonateľný). Asi najlepšie vystihujú Vesmírnu odyseu Kubrickove slová: „Film je, alebo by mal byť, skôr hudbou než literatúrou. Mala by to byť postupnosť nálad a pocitov."

Miera násilia a sexu v *Mechanickom pomaranči* (1971) bola priveľkou porciou pre konzervatívnu Britániu, kontroverzne boli prijaté aj jeho ďalšie filmy *Barry Lyndon* (1975) a drsný, no strhujúci príbeh zasadený do obdobia vietnamskej vojny *Olovená vesta* (1987). O Kubrickovom perfekcionalizme svedčí fakt, že začiatkom deväťdesiatych rokov 20. storočia začal uvažovať o sci-fi príbehu *Umelá inteligencia*, no rozhodol sa pozastaviť práce do chvíle, kedy úroveň technológií umožní realizovať náročné trikové pasáže podľa jeho predstáv. Film

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

nakoniec dokončil jeho priateľ Steven Spielberg v roku 2001.

Kubrick si písal scenáre podľa vlastných námetov len na začiatku kariéry. Keďže bol maximalista, už po druhom filme usúdil, že lepšie mu to pôjde s adaptovanými predlohami. S obľubou tvrdil: „Ak to môže byť napísané, môže to byť aj sfilmované," no nie všetci autori pôvodných diel mali rovnaký názor. Keď napríklad siahol po knihe veľmajstra hororu Stephena Kinga *Osvietenie*, nespokojný spisovateľ sa neskôr rozhodol napísať vlastnú verziu scenára a zveriť ju inému režisérovi.

Väčšinu života prežil Kubrick mimo pozornosti médií a keď už sa k nemu údajne niekto dostal, Kubrick odpovedal cez mikrofón, sediac vo vedľajšej miestnosti. Ešte mesiac pred smrťou zažaloval jeden časopis, pretože si o ňom dovolil napísať: „Existuje istá hranica medzi excentrikom a úplným magorom." Medzi jeho nezrealizovanými projektmi zostal príbeh o holokauste s pracovným názvom *Árijské papiere* a epický film o Napoleonovi, ktorého úlohu chcel ponúknuť Jackovi Nicholsonovi.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania